

Sygn. akt I UK 108/16

POSTANOWIENIE

Dnia 11 stycznia 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Romualda Spyt

w sprawie z odwołania W.J.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w B.

o prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń

Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 11 stycznia 2017 r.,

skargi kasacyjnej ubezpieczonego od wyroku Sądu Apelacyjnego w Białymstoku

z dnia 3 grudnia 2015 r., sygn. akt III AUa 587/15,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Ubezpieczony W.J. wniósł skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 3 grudnia 2015 r.

Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił rażące naruszenie prawa materialnego polegającego na błędnej wykładni oraz niewłaściwym zastosowaniu przez „nieuwzględnienie wszystkich istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy okoliczności oraz ocenę znajdującego się materiału dowodowego bez jego wszechstronnego rozważenia, a dokładniej: art. 12 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych poprzez jego niezastosowanie w sytuacji gdy odwołujący winien być uznany za osobę częściowo niezdolną do pracy, albowiem obecny stan jego zdrowia oraz zalecenia biegłych lekarzy neurologów nie dają mu możliwości wykonywania pracy zgodnej z posiadanymi kwalifikacjami; art. 57 oraz art. 13 ust. 1 pkt. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z

Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, przez pominięcie ekonomicznego aspektu niezdolności do pracy polegające na zaniechaniu uwzględnienia obiektywnej niemożliwości podjęcia zatrudnienia zgodnego z wiekiem i poziomem posiadanych kwalifikacji, zdolnościami psychofizycznymi, umiejętnościami skarżącego pomimo tego, że stwierdzone u niego schorzenia uniemożliwiają podjęcie pracy, którą przy uwzględnieniu aspektu socjalno - ekonomicznego wyrażającego się w uwzględnieniu wieku skarżącego oraz nabytych i posiadanych kwalifikacji do wykonywania poszczególnych czynności, byłby w stanie po okresie przerwy w ich wykonywaniu podjąć aby zapewnić sobie wystarczające środki do życia, a także naruszenie przepisów postępowania, albowiem uchybienia te miały wpływ na wynik sprawy, a dokładniej: art. 227 k.p.c. w związku z art. 217 § 2 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c., przez brak rozpoznania przez Sąd istotnych okoliczności związanych z ustaleniem, czy skarżący w każdym z aspektów, które brane winny być pod rozwagę przez sąd w myśl art. 3 ust. 1 pkt 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń społecznych, jest osobą zdolną do pracy; art. 232 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c., przez nieprzeprowadzenie na rozprawie dowodu z uzupełniającej ustnej opinii biegłych w sytuacji, gdy ich ustalenia były przez skarżącą kwestionowane, a wątpliwości z tego wynikające nie zostały wyjaśnione, art. 227 k.p.c. w związku z art. 278 k.p.c. w związku z art. 381 k.p.c. poprzez niedopuszczenie i nieprzeprowadzenie przez Sąd Apelacyjny wniosku z uzupełniającej opinii biegłego neurologa pomimo, że w toku sprawy ujawniły się nowe okoliczności mające dla niej znaczenie, art. 233 k.p.c. w związku z art. 387 k.p.c. poprzez niewzięcie pod uwagę, nierozważenie i brak oceny wszystkich podniesionych w apelacji zarzutów w tym zwłaszcza zarzutu przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów i uznanie za jedyny miarodajny dowód w sprawie dowodu w postaci opinii biegłych z zakresu neurologii, z pominięciem przy wydawaniu zaskarżonego orzeczenia pozostałego materiału dowodowego zebranego w toku postępowania tj. dokumentacji medycznej oraz informacji dotyczących sposobu zarobkowania odwołującego, przy czym powyższe naruszenia miało istotny wpływ na treść orzeczenia, gdyż pominięty materiał jasno wskazuje, że wnioskodawcy w każdej zarówno wyuczonej jak i wykonywanej pracy niezbędne jest korzystanie z możliwości przenoszenia ciężkich przedmiotów lub

pozostawiania w pozycji wymuszonej; art. 233 § 1 k.p.c. w związku z art. 227 k.p.c. w związku z art. 217 § 1 k.p.c., poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów, polegające na braku wszechstronnego rozpatrzenia zebranego materiału dowodowego w tym zwłaszcza pominięcie złożonych do sprawy dokumentów tj. zwolnienia lekarskiego, skierowania na rehabilitację oraz skierowania do sanatorium podczas gdy dokumenty te jednoznacznie świadczyły o stanie zdrowia odwołującego, a tym samym o zasadności złożonego odwołania; art. 233 § 1 k.p.c. poprzez wydanie orzeczenia w oparciu o sprzeczne ustalenia w przedmiotowej sprawie tj. ustalenie, że zgodnie z opinią biegłego P. obecnie narząd ruchu i obwodowy układ nerwowy jest sprawny i wydolny z jednoczesnym wskazaniem, że w złożonej opinii biegły podkreśla występujące dolegliwości bólowe i ograniczenie ruchomości odcinka L-S, co jednoznacznie wskazuje na wewnętrzną sprzeczność albowiem ograniczona ruchomość nie oznacza pełnej wydolności; art. 233 § 1 k.p.c. w związku z art. 241 i art. 382 k.p.c., przez niewyjaśnienie wszystkich istotnych okoliczności oraz przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów wynikające z nieuwzględnienia charakteru pracy skarżącego i wpływu dolegliwości spowodowanych schorzeniami na dalszą możliwość wykonywania zatrudnienia zgodnego z posiadanymi kwalifikacjami oraz uwzględnieniu wpływu tak podjętej pracy na dalszy stan zdrowia skarżącego”.

Skarżący wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, „albowiem jest ona oczywiście uzasadniona ponieważ w toku postępowania apelacyjnego i podejmowanych czynności decyzyjnych związanych z wydaniem zaskarżonego orzeczenia nie została zrealizowana w pełni zarówno funkcja rozpoznawcza, jak i kontrolna tego sądu, a jednocześnie w toku postępowania doszło do wyraźnego naruszenia zasad kontradyktoryjności”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wstępnie trzeba przypomnieć, że ograniczenia dopuszczalności wnoszenia skargi kasacyjnej wynikają z konstytucyjnej roli Sądu Najwyższego w systemie organów wymiaru sprawiedliwości. Skarga kasacyjna nie jest więc (kolejnym) środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej

instancji kończącego postępowanie w sprawie, z uwagi na przeważający w jej charakterze element interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia, gdy się weźmie nadto pod uwagę, że Konstytucja w art. 177 ust. 1 gwarantuje jedynie dwuinstancyjne postępowanie. Ewentualna możliwość dalszego postępowania, w tym postępowania przed Sądem Najwyższym, stanowi uprawnienie dodatkowe, które może zostać obwarowane szczególnymi przesłankami, w tym określonymi w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). W związku z tym wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym przepisie, a jego uzasadnienie zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy.

Odnosząc się do przesłanki określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., należy zauważyć, że w świetle utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego wynika ona zwykle z oczywistego, widocznego *prima facie* naruszenia przepisów prawa polegającego na sprzeczności wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem lub powszechnie przyjętymi regułami interpretacji. Nie chodzi zatem o takie naruszenie prawa, które może stanowić podstawę skargi w rozumieniu art. 398⁴ k.p.c., lecz o naruszenie kwalifikowane (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107, z dnia 25 lutego 2008 r., I UK 339/07, LEX nr 453109, z dnia 26 lutego 2001 r., I PKN 15/01, OSNAPiUS 2002 nr 20, poz. 494, z dnia 17 października 2001 r., I PKN 157/01, OSNAPiUS 2003 nr 18, poz. 437, z dnia 8 marca 2002 r., I PKN 341/01, OSNP 2004 nr 6, poz. 100, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616). W judykaturze podkreśla się też, że przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do

rozpoznania z uwagi na jej oczywistą zasadność nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (postanowienia: Sądu Najwyższego z dnia 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004 Nr 13, poz. 230, z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07, LEX nr 442743, z dnia 11 kwietnia 2008 r., I UK 46/08, LEX nr 469185 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08, LEX nr 494133).

Jeżeli więc przesłanką wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania miałyby być okoliczności, że skarga jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁴ § 1 w związku z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.), skarżący powinien w uzasadnieniu wniosku zawrzeć wywód prawny wskazujący, w czym wyraża się ta „oczywistość” i przedstawić argumenty na poparcie tego twierdzenia, koncentrując się na wykazaniu kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274; z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 198531; z dnia 10 sierpnia 2006 r., V CSK 204/06, LEX nr 421035; z dnia 9 stycznia 2008 r., III PK 70/07, LEX nr 448289; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07, LEX nr 448205; z dnia 3 kwietnia 2008 r., II PK 352/07, LEX nr 465859). Dodatkowo, w sytuacji, w której oczywista zasadność skargi kasacyjnej miałyby polegać na oczywistym naruszeniu przepisów procesowych, skarżący musi wykazać, że następstwa wytkniętej w skardze wadliwości postępowania i orzekania były tego rodzaju (bądź skali), iż kształtowały one lub współkształtowały treść kwestionowanego w sprawie orzeczenia, gdyż, stosownie do art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c., skargę można oprzeć na naruszeniu przepisów postępowania, jeżeli uchybienie to mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy. (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 10 lutego 1997 r., I CKN 57/96 - OSNC 1997 nr 6-7, poz. 82; z dnia 24 października 2006 r., II PK 38/06, LEX nr 950620 oraz wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 17 marca 2006 r., I CSK

63/05, LEX nr 179971; z dnia 5 grudnia 2007 r., II PK 103/07, LEX nr 863973; z dnia 16 czerwca 2011 r., III UK 213/10, LEX nr 950436).

Podkreślić też należy, że ustawodawca nieprzypadkowo, konstruując wymagania skargi kasacyjnej, wyodrębnił w oddzielnych przepisach art. 398⁴ k.p.c. obowiązek przytoczenia podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia (§ 1) i obowiązek przedstawienia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienia (§ 2). Chodzi zatem o dwa odrębne, kreatywne elementy skargi kasacyjnej, które spełniają określone cele i podlegają ocenie Sądu Najwyższego, na różnych etapach postępowania kasacyjnego. Wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie podlegają analizie na etapie przedsądu, natomiast przytoczone podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie oceniane są dopiero po przyjęciu skargi do rozpoznania, w trakcie jej merytorycznego rozpoznawania. Oba te elementy muszą być więc przez skarżącego wyodrębnione, oddzielnie przedstawione i uzasadnione, a dla spełnienia wymogu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. nie wystarczy odwołanie się do podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia, bo choć dla obu tych przesłanek argumenty mogą być podobne, to Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze okoliczności uzasadniające przyjęcie jej do rozpoznania, nie analizuje zaś podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia. Skarga kasacyjna powinna być tak zredagowana i skonstruowana, aby Sąd Najwyższy nie musiał poszukiwać w uzasadnieniu jej podstaw pozostałych elementów konstrukcyjnych skargi, ani tym bardziej się ich domyślać. Skarga kasacyjna jest wszak szczególnym środkiem zaskarżenia, realizującym przede wszystkim interes publiczny, polegający na usuwaniu rozbieżności w orzecnictwie sądów powszechnych oraz na wspomaganiu rozwoju prawa, zatem uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania powinno koncentrować się na wykazaniu, iż takie okoliczności w sprawie zachodzą (postanowienia: Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2008 r., II UK 246/07, LEX nr 449007, z dnia 10 marca 2008 r., III UK 4/08, LEX nr 459291, z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 404134 i z dnia 19 czerwca 2008 r., II UZ 18/08, LEX nr 406392).

Wymagań tych skarżący nie spełnił dlatego, że ograniczył się we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania do ogólnikowego stwierdzenia, że „(..) w toku postępowania apelacyjnego i podejmowanych czynności decyzyjnych

związanych z wydaniem zaskarżonego orzeczenia nie została zrealizowana w pełni zarówno funkcja rozpoznawcza, jak i kontrolna tego sądu, a jednocześnie w toku postępowania doszło do wyraźnego naruszenia zasad kontrydiktoryjności m.in. poprzez zupełne pominięcie przez Sąd Apelacyjny normy z art. 12 i 13 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, oczywistego naruszenia przepisów procedury cywilnej, tj. art. 233 § 1 k.p.c., art. 391 k.p.c., art. 278 k.p.c., art. 241 k.p.c., art. 382 k.p.c., art. 217 § 1 k.p.c. w związku z art. 227 k.p.c. Naruszenie przepisów postępowania i prawa materialnego przez sąd II instancji współkształtowało treść rozstrzygnięcia, którym oddalono apelację W. J.”.

Skarżący nie zdołał zatem wykazać, że zachodzi potrzeba rozpoznania jego skargi przez Sąd Najwyższy, wobec czego z mocy art. 398⁹ k.p.c., należało postanowić jak w sentencji.

as